

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Природничий факультет
Кафедра туризму

СИЛАБУС

Вибіркової навчальної дисципліни

Мале туристичне підприємництво (ВВ2.28)

(назва дисципліни, шифр за навчальним планом)

освітньої програми «Туризм»

(назва)

галузі знань 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності Туризм

(код і назва спеціальності)

освітнього рівня бакалавр

(бакалавр/магістр)

4, VIII семестр

(рік вивчення дисципліни за навчальним планом, семестр)

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Кількість кредитів -3	Методи навчання: словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, самостійна робота, логічні (аналіз та синтез, індукція та дедукція, моделювання), інтерактивні, наукові (пошук та аналіз інформаційних джерел, формулювання висновків)	
Загальна кількість годин -90		
<i>Денна</i>		<i>Заочна</i>
Лекції:		
34		8
Семінарські (практичні) заняття:		
17	4	
Лабораторні заняття:		
Форми поточного контролю: усне та письмове опитування (тестування), ділова гра, індивідуальні та творчі завдання, доповіді, презентації, поточні та модульні контрольні роботи		
Самостійна робота:		
39	78	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
51/39	12/78	
Тижневе навантаження (год.)		
Форма підсумкового контролю: залік		
- аудиторне: 3		
- самостійна робота: 2,3		
Мова навчання - українська		

Предмет вивчення навчальної дисципліни — економічні механізми ресурсного забезпечення туристичної діяльності малого підприємства з метою отримання економічного й соціального ефекту.

Міждисциплінарні зв'язки «Економіка туризму та ціноутворення», «Маркетинг та менеджмент у туризмі», «Технологія туристичної діяльності», «Туроперейтинг».

Мета вивчення навчальної дисципліни – дати майбутньому бакалаврові комплексне уявлення про завдання, напрями та методи організації підприємницької діяльності в малих туристичних підприємствах; навчити майбутнього бакалавра теоретичним і практичним прийомам і методам організації підприємницької діяльності, виробленню оптимальних рішень ведення бізнесу у сфері послуг.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування навичок та умінь з розробки послідовності створення малого підприємства, аналізу підприємницького середовища, функцій підприємництва, врахування вимог та обмежень законодавства щодо підприємницької діяльності в туризмі; складання установчих документів, обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємництва; набуття студентами вміння аналізувати процеси, що відбуваються на малому туристичному підприємстві; розвиток дослідницьких та організаторських здібностей у студентів у процесі підготовки організаційних проектів у туризмі та їх реалізації.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>знати: предмет, завдання, зміст дисципліни; теоретико-методологічні засади організації малого підприємництва в туризмі;</p> <p>вміти: аналізувати стан бізнес-середовища; визначати переваги і недоліки різних організаційно-правових форм підприємництва;</p>	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p>
2.	<p>знати: передумови підприємництва та елементи підприємницького середовища; правову базу підприємництва;</p> <p>вміти: визначати види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва;</p>	<p><i>Загальні компетентності</i> володіння методами кількісного аналізу і моделювання, теоретичного і експериментального дослідження; готовність до розробки процедур і методів контролю та застосування інноваційних технологій у підприємницькій діяльності. маркетингових досліджень</p>
3.	<p>знати: технологію створення власної справи; принципи та особливості бізнес-планування в туризмі; ризики підприємницької діяльності; загальні засади антикризового управління підприємствами; показники оцінки результативності діяльності туристичного підприємства.</p> <p>вміти: проводити бізнес-діагностику підприємства та визначати ймовірність банкрутства підприємства</p>	<p><i>Фахові компетентності спеціальності</i> здатність оцінювати економічні та соціальні умови здійснення підприємницької діяльності; уміння використовувати нормативно-правові документи у своїй діяльності; уміння знаходити і оцінювати нові ринкові можливості та формулювати бізнес ідею</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна(вечірня) форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
	Модуль 1. Природа та сутність підприємництва	14	9	5		9	4	2	2		19
	Тема 1. Місце і роль підприємництва в ринковій економіці.	8	5	3		4	2	1	1		9
	Тема 2. Туристичний бізнес. Типологія підприємств в туристичній діяльності.	6	4	2		5	2	1	1		10
	Модуль 2. Сучасні методи й організація підприємницької діяльності у сфері туризму.	37	25	12		30	8	6	2		59
	Тема 3. Інновації та мале підприємництво в туризмі.	6	4	2		5	1	1			10
	Тема 4. Державна реєстрація суб'єкта підприємництва та форми підтримки малого підприємства.	6	4	2		5	1	1			10
	Тема 5. Фінансове забезпечення підприємництва у сфері туризмі. Розвиток інфраструктури туризму.	7	5	2		5	2	1	1		9
	Тема 6. Оподаткування в туристичній сфері	6	4	2		5	2	1	1		10
	Тема 7. Підприємницький ризик. Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності.	6	4	2		5	1	1			10
	Тема 8. Ліквідація та реорганізація підприємств сфери послуг.	6	4	2		5	1	1			10
	Разом:	51	34	17		39	12	8	4		78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Природа та сутність підприємництва

Тема 1.1 Місце і роль підприємництва в ринковій економіці. Підприємництво як особливий вид діяльності. Сутність, зміст та ознаки підприємництва. Функції підприємництва. Еволюція його розвитку та стадії підприємницької діяльності. Підприємницьке середовище та його структура. Умови здійснення підприємницької діяльності. Принципи підприємництва згідно із Законом України “Про підприємництво”. Роль підприємництва в розвитку національної економіки. Підприємництво і ринок. Оцінка вітчизняного підприємництва. Новаторство, творчий пошук, інновації як домінуючі ознаки підприємництва нового тисячоліття. Поняття суб'єктів підприємництва.

Тема 1.2. Туристичний бізнес. Типологія підприємств в туристичній діяльності.

Класифікація підприємництва. Види підприємницької діяльності в туризмі. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Джерела фінансування утворення нових підприємств. Туристичний бізнес як привабливий і економічно вигідний вид підприємництва. Законодавче регулювання туристичного бізнесу. Закон України “Про туризм”. Перспективи розвитку вітчизняного туризму. Туристична діяльність, основні аспекти, що впливають на вибір способу організації бізнесу. Туроперативна і турагентська діяльність. Розвиток індустрії гостинності. Франчайзинг як спосіб (метод) організації туристичного бізнесу. Партнерство, лізинг, синдикування як методи господарювання у сфері туристичного бізнесу. Регламентація діяльності на туристичному ринку: ліцензування, сертифікація. Об’єднання організацій у сфері туризму і готельного обслуговування. Асоціації розвитку туризму.

Модуль 2. Сучасні методи й організація підприємницької діяльності у сфері туризму.

Тема 2.3. Інновації та мале підприємництво в туризмі. Вибір та реалізація підприємницьких ідей. Інноваційна діяльність туристичних організацій. Роль малого підприємництва в розвитку економіки. Переваги і недоліки малого підприємництва. Причини, що уповільнюють розвиток малого підприємництва. Особливості започаткування діяльності у сфері туристичного бізнесу. Загальний алгоритм започаткування підприємницької діяльності. Поняття статутного капіталу, його функції та порядок формування для різних організаційно-правових форм підприємництва. Засновницькі документи: статут і установчий договір. Зміст і порядок складання засновницьких документів.

Тема 2.4. Державна реєстрація суб’єкта підприємництва та форми підтримки малого підприємства.

Свідоцтво про державну реєстрацію підприємництва як необхідна умова для здійснення подальших кроків в алгоритмі започаткування підприємницької діяльності. Реєстрація в податковій адміністрації та обов’язкових фондах. Порядок відкриття розрахункового рахунка в банку. Інфраструктура підтримки малих підприємств. Спрощена система оподаткування, звіту і звітності для малих підприємств. Сплата єдиного податку певних видів діяльності. Бізнес-планування як обов’язкова умова реалізації підприємницької ідеї розвитку туристичного бізнесу. Типовий алгоритм розробки бізнес-плану для туристичного бізнесу. Принципи побудови туристичної фірми залежно від цілей і стратегії. Вибір факторів, що впливають на внутрішню організаційну систему. Інноваційні структури туристичної організації. Організація туристичного обслуговування. Комплексний і специфічний характер туристичного обслуговування. Форми організації обслуговування туристів. Труднощі в організації туристичної діяльності.

Тема 2.5. Фінансове забезпечення підприємництва у сфері туризмі. Розвиток інфраструктури туризму. Ресурсне забезпечення туристичного бізнесу. Внутрішні і зовнішні джерела фінансування туристичного бізнесу. Інвестування туристичної індустрії. Розвиток інфраструктури туризму: транспортне забезпечення, індустрія розваг, індустрія харчування, індустрія сервісу. Інтеграція в готельному бізнесі (вертикальна, горизонтальна), її економічна доцільність.

Тема 2.6. Оподаткування в туристичній сфері. Види податків і зборів, що сплачують підприємці. Податок на прибуток підприємств. Податок на додану вартість. Податок на майно підприємств. Податки, що надходять до дорожніх фондів і плата за землю. Особливості оподаткування туристичної діяльності. Механізм оподаткування туристичних організацій

Тема 2.7. Підприємницький ризик. Відповідальність суб’єктів підприємницької діяльності.

Сутність підприємницького ризику. Класифікація підприємницьких ризиків. Фактори, що впливають на рівень підприємницьких ризиків. Керування підприємницькими ризиками. Сутність і види відповідальності. Громадянська відповідальність. Засоби забезпечення виконання підприємцями своїх громадянських обов’язків. Кримінальна відповідальність підприємців.

Тема 2.8. Ліквідація та реорганізація підприємств сфери послуг. Підстави для припинення підприємницької діяльності у сфері послуг. Особливості реорганізації підприємств туристичного бізнесу. Форми реорганізації і процедура переходу прав та обов’язків до правонаступників. Процедура ліквідації суб’єктів підприємництва. Підстави ліквідації. Робота ліквідаційної комісії. Порядок розрахунку з кредиторами. Банкрутство як підстава ліквідації підприємства. Діагностика банкрутства. Зовнішні і внутрішні фактори банкрутства. Роль інформації для діагностики банкрутства.

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
1.	Модуль 1. Плани та прогнози у малому туристичному підприємстві.		
2.	Тема 1. Зовнішнє та внутрішнє середовище малого туристичного підприємства.	Формування та сегментація ринку туристичних послуг.	Доповідь, презентація
3.	Тема 2. Розробки бізнес-планів в туристичній сфері.	Класифікація видів бізнес-планів розвитку туристичного підприємства. Структура бізнес-планів.	Доповідь, презентація
4.	Тема 3. Формування стратегій розвитку малих підприємств в туризмі.	Основні види стратегій у туристичному бізнесі	Доповідь, презентація
5.	Тема 4. Прогнозування та планування у малому туристичному підприємстві.	Прогнозування перспектив розвитку основних туристичних дестинацій в Україні.	Доповідь, презентація

VI. Контроль якості знань студентів

6.1 *Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів (розподіл балів за кожен вид навчальної роботи студентів протягом семестру)*

Поточний контроль та оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання контрольних модульних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS. Критерії оцінювання.

Оцінювання знань студентів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість практичних робіт тощо	Загальна кількість балів
1	2	3	4	5
1	Виконання практичних робіт	6	8	48
2	Підсумковий тест	5	2	10
3	Реферат	12	1	12
4	Модульна контрольна робота	15	2	30
Результати поточного контролю				100
Залік				100
Підсумкова оцінка				100

6.2 *Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів*

Підсумковий контроль, залік у IV семестрі.

Рівень	Характеристика відповідей студента	
	на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
Низький	Студент не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна відсутність умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань менше 50%. У студента відсутня уява, необхідна для висвітлення питань.

Задовільний	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, відтворення знань здійснюється на рівні запам'ятовування. Студент поверхово володіє уміньми міркувати.	Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%. Студент погано володіє засобами відтворення властивостей предметів, явищ, процесів.
Достатній	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Студент демонструє розуміння навчального матеріалу і прагне логічно розмірковувати при відповіді.	Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки.
Високий	Студент дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Його відповіді характеризуються логічністю послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%. Кожне висвітлене питання супроводжується ґрунтовним поясненням.

Сума балів за навчальну діяльність	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	високий: відмінно	зараховано
80-89	B	достатній: добре	
70-79	C	низький: задовільно	
65-69	D		
60-64	E		
35-39	FX	незадовільний (з можливістю повторного складання)	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільний (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу.

Основні

1. Зайцева М. М. Консалтинг як чинник ефективного функціонування і розвитку підприємств у сфері туризму. / А.П.Анищенко, М.Н.Зайцева // Економіка, менеджмент і право у XXI столітті: стратегічні пріоритети розвитку: матеріали міжрегіон. наук - практ. конф. молодих учених (Харків, 7 листоп. 2018 р.) / НІОУ ім. Ярослава Мудрого, за заг.ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2018.– С. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги – XXI, 2003. – 300 с.

2. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч. посібник. - К.: Знання, 2005. – 241 с.

3. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навч. посібник.- К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272с

4. Машина Н.І. Страхування для туристичних підприємств. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 368с.

5. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

6. Скопень М.М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі: Навч. посібник. – К.: КОНДОР, 2005. – 302 с

7. Туристична діяльність в Україні: Нормативно – правове регулювання/ Роїна О.М. (2-е вид., змін. та доп.). – К.: КНТ, 2006. – 464 с.

8. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. посібник. / Мунін Г.Б., Змішов А.О.,

Зінов'єв Г.О., Самарцев Є.В., Гаца О.О., Максимець К.П., Роглев Х.Й. / За редакцією члена-кор. НАН України, д.е.н., професора Дорогунцова С.І. – К.: Ліра-К, 2005. – 520 с. .

9. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2006. – 264 с.

Допоміжні

10.Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / А. Ф. Бурик. – Київ : Ліра-К, 2013. – 260 с.

11.Грабовецький Б. Є. Планування та економічне прогнозування : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 66 с.

12.Данилюк М. О. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. / М. О. Данилюк. – Київ : Ліра-К, 2015. –328 с.

13.Животенко В. О. Економічне управління підприємством: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка підприємства» ступеня магістра ПУЕТ / В. О. Животенко. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – 262 с..

14.Мальська М. П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія і практика: навчальний посібник / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

15.Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств : навч. посіб. / Н. І. Михалюк. – Київ : Ліра-К, 2015. – 620 с.

16.Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. посіб. з компакт-диском / В. В. Мамонова, С. Ю. Лукін, Ю. Б. Молодожен [та ін.]; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. – Київ : К.І.С., 2014. – 200 с.

17.Череп А. В. Стратегічне планування і управління: навч. посібник / А. В. Череп, А. В. Сучков. – Київ : Кондор, 2011. –334 с.

18.Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства / Л. А. Швайка. – Київ : Ліра-К, 2014. – 268 с.

Інтернет-ресурси:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

<https://tourlib.net/> https://protocol.ua/ua/pro_turizm_stattya_2/

VIII. Інформація про викладача(ів)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:		
	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Буличева Тамара Валентинівна	Буличева Тамара Валентинівна
Посада	Доцент	Доцент
Вчене звання	Доцент	Доцент
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук	Кандидат географічних наук
Профіль викладача	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева_Т.В..pdf	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева_Т.В..pdf
e-mail	lilacsky53@gmail.com	lilacsky53@gmail.com

ІХ. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни *(політика навчальної дисципліни)*

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занять тощо);

9.2. Вимоги до академічної доброчесності студентів.

Вивчення навчальної дисципліни “Спеціалізовані туристичні ринки” потребує: відвідування лекцій та лабораторних занять; підготовки до лабораторних занять; виконання всіх завдань згідно з навчальним планом; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також картографічного матеріалу, комп’ютерних файлів тощо. Підготовка та участь в аудиторних заняттях передбачає ознайомлення з програмою навчальної дисципліни й питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспектів лекцій, а також матеріалів, викладених у підручниках, довідниках, науковій літературі, атласах, виробничих звітах, та електронних матеріалів тощо. Виконання лабораторних та індивідуальних завдань повинно за формою та змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Присутність студентів на аудиторних заняттях обов’язкова; важливою також є їхня участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття потрібно відпрацювати. Це ж стосується студентів, які не виконали необхідні завдання. Слід дотримуватись певних правил поведінки на заняттях (не запізнюватись на заняття; вимикати мобільні телефони). Отже, здобувач вищої освіти повинен дотримуватись навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватись дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Студент повинен знати, що викладання запропонованої навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважають таке: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.